

אהבה

בגלל שנאת חינם חרבה ירושלים,
בזכות אהבת חינם היא תבנה

קינה, תפילה, תקווה

אסופת פרקי ושירי קינה לט' באב

במשך דורות רבים מקונן העם היהודי על חורבן בית המקדש, ומבטא במילים ודימויים את השבר והגעגוע וגם את התקווה לירושלים אחרת, שנוכל לחיות בה באהבה ובאחוה. הנה כמה קטעי קינה מסורתיים, ומודרניים לקריאה הגות וגם להאזנה ושירה.

עלי פשע אשר עוֹתה סלול דרך אשוריה
ועל צבאות קהליה שזופיה שחוריה
עלי קולות מחרפיה בעת רבו פגריה
ועל רגשת מגדפיה בתוך משפן חצריה
עלי שמך אשר חלל בפי קמי מצריה
ועל תסן יצוּחו לך קשוב ושמע אַמריה

**אלי ציון ועריה, כמו אשה בציריה, וכבתולה חגורת
שק, על בעל נעוריה**

על נהרות בבל

שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון:
על ערבים בתוכה תלינו כנרותינו:
כי שם שאלונו שובינו דברי שיר
ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון:
איך נשיר את שיר יהוה על אדמת נכר:
אם-אשכחך ירושלם תשכח מיני:
תדבק לשוני לחפי אם-לא אֶזְכְּרִי
אם-לא אעלה את-ירוּשָׁלַם על ראש שמחתי:
תהלים קלו

**אלי ציון ועריה, כמו אשה בציריה, וכבתולה חגורת
שק, על בעל נעוריה**

עלי ארמון אשר נטש, באשמת צאן עדריה
ועל ביאת מחרפי אל, בתוך מקדש
העדריה.
עלי גלות משרתי אל, נעימי שיר זמריה
ועל דמם אשר שפך כמו מימי יאורייה
עלי הגיון מחוליה, אשר דמם בעריה
ועל ועד אשר שמם ובטול סנהדריה
עלי זבחי תמידיה ופדיוני בכוריה
ועל חלול כלי היכל ומזבח קטוריה
עלי טפי מלכיה בני דוד גביריה
ועל יפים אשר חשך בעת סרו קתריה
עלי כבוד אשר גלה בעת חרבן דביריה
ועל לוחץ אשר לחץ ושם שקים חגוריה
עלי מחץ ורב מכות אשר הכו נזיריה
ועל נפוץ אלי סלע עויליה נעריה
עלי שמחת משנאיה בשחקם על שברייה
ועל ענוי בני חורין נדיביה טהוריה

קטעים מתוך מגילת האש/ חיים נחמן ביאליק

וידעו מלאכי השרת את אשר-עשה להם האלהים. וידעו מאד, וירעדו עמם כל-כוכבי הבקר; ויליטו המלאכים את-פניהם בכנפיהם, כי-יראו מהביט אל-צער האלהים.

ותהפך שירתם בשחר שהוא לקינה חרישית ונהי דממה דקה. דומם פָּרְשׁוּ

ובכו, מלאך לנפשו מלאך לנפשו, ויבך בדממה כל העולם עמם...

ואנחה חרישית אחת, חרישית ועמקה, מכנף הארץ עלתה ופשטה – ותשבר בדומית הבכינה... נשבר נשבר לב העולם, ולא-יכל עוד אלהים להתאפק. וייקץ !! וישאג כאריה ויספק את-כפיו, ותעל השכינה מעל החרבות ותבא במסתרים.

ומלאך צעיר אחד, עגום עינים ונקי כנף, שומר פניני הדמעה הכמוסה בכוס היגון האלם, ראה מעל אילת השחר את-תלתל האש שארית האריאל, כשהוא מהבהב ורועד וגוסס בין האבנים השרופות על-הר הבית.

ומרגלית דמעה נפלה מעיני המלאך ותשקע ברתיסה בגל הרמץ, היא הפנינה היחידית אשר גרע המלאך מפוס היגון האלם, דמעת ישועה ורחמים אל-הנצל שארית אש האלהים.

ותעמד אילת השחר ברקיע כנגד השלהבת הקטנה, ותרמז לה ממרום באהבת אלם רחוקה ובגעגועי צניעות. ותצַרְנָה באי ישימון, לבקרים תפקדנה בנגה זרחה, ותט אליה קרן חסד ונחמה.

כל הלילה רתחו ימי להבות והשתרבבו לשונות אש מעל הר-הבית. כוכבים נתזו מן-השמים הקלויים ויתכו רשפים רשפים ארצה. הבעט בכסאו אלהים וינפץ לרסיסים כתר?..

ותהי חתת אלהים על-ההרים הרחוקים וחיל אחז את-צורי המדבר הזועפים: **אל נקמות !!, אל נקמות הופיע!**

הנה הוא אל נקמות, הוא בכבודו ובעצמו. שלו ונורא הוא יושב על-כסא אש בלב ים הלהבה.

והוא שלו ונורא יושב וזרעותיו נתונות על-לבו. מרחיב להבות במבט עיניו ומעמיק מדורות בניד עפעפיו. הבו ליי, דוהרים דולקים, הבו ליי מחול להט ואש!

וכשנצנץ השחר על-ההרים ואדים חורגים פשטו בעמקים – וישקטו ימי הלהבה ותשקענה לשונות האש מהיכל !! השרוף על-הר הבית.

ומלאכי השרת נאספו כמשפטם במקהלות קדש לאמר שיר של-שחרית, ויפתחו את-חלוניו הרקיע, וישלחו ראשם מול הר-הבית, לראות, הנפתחו דלתות ההיכל ואם-עלה עתר ענן הקטרת?

ויראו והנה !! אלהים צבאות עתיק יומין יושב עם-דמדומי השחר על- המשואות. מעטהו תימרות עשן והדום רגליו עפר ואפר. ראשו שמוט בין זרעותיו והררי היגון על-ראשו. מחריש ושומם הוא יושב ומביט אל-החרבות. זעף כל-עולמים הקדיר עפעפיו, ובעיניו קפאה הדממה הגדולה.

ואולם בלב השמים, כנגד ראש העלם מלמעלה, עוד עין אחת פקוחה עליו לטובה, עין זהב גדולה, מזהירה, משגחת, הלא היא עין אילת השחר. ותעמד אילת השחר במרום, ותלחש מרחוק ברכת אלהים על-ראש העלם, ותתרפק עליו ותרמז לו – והוא לא ידע. ופתאם התעורר העלם וימש את-עיניו מתהום האבדון ויטבֵּלן בתהום שמים, ויהי כשוקל את-שניהם בפלס עיניו, לאמר: השמים אם האבדון?

. ושלות השחר באה בלב העלם ותהי כצרי זולף על-מכות נפשו, וינח לבבו ויכנע.

וכהשיבו את-עיניו אל-ראש הכף – וירא והנה שם ברום עולם, ממעל לכף, כעין עב יחידה וקטנה מרחפת ותלוייה, והעב צחרה ובעלת כנפים, וכתבנית יד יוצאת מתחת לכנפה, שלוחה מול אילת השחר. הדמות מלאך היא ואם דמות העלמה? ותמשך עינו אחרי אילת השחר ונפשו בין קרניה נאחזה. הנה היא נוגת האור וזפת הנגה עמדת בזהרה ובטהרה כימי עולם, לא-יכבה נרה ולא-יכהה רשפה, בשחר בשחר, קצאת אנשי הפלאות, היחידים הגדולים ויתומי העולם, לתעות בדד בתוך ערפלי ערבות ולסל בכף פעמיהם את-השבילים הראשונים לראשי ההרים – ויצאה היא, היחידה והרזית כמוהם, וקדמה את-עיניהם באורה הצנוע, וברכה אחת לה תמיד ורמז אחד לעפעפה: טהר, טהר, טהר! וכנסה את-נפשות כלם מאשר הם שם אל-נקדת זהר אחת – אל נקדת השחר.

ט' באב בראי ההגות של תנועת ההתיישבות

מלא רעיוני-עצב, אחר אשר תרתי את-הארץ
וראיתי מה-שראיתי ביפו ובהמושבבות, באתי
ערב-פסח ירושלימה, לשפך שיחי וכעסי לפני
"העצים והאבנים", שארית מחמדינו מימי-קדם.

ראשית דרכי היתה, כמובן, אל-"הפתל". שם
מצאתי רבים מאחינו יושבי ירושלים עומדים
ומתפללים בקולי-קולות. פניהם הדלים,
תנועותיהם הזרות ומלבושיהם המשנים – הכל
מתאים למראה הפתל הנרא.

ואנכי עומד ומסתפל בהם ובפתל, ומחשבה אחת
תמלא את-כל-חדרי-ליבי: האבנים האלה עדים
המה על-חרבן ארצנו, והאנשים האלה – על-
חרבן עמנו: איזה משני החרבנות גדול מחברו?
על-איזה מהם נבכה יותר?

ארץ פי תחרב, והעם עודנו מלא חיים ונח, -
יקומו לה זרבבל, עזרא ונחמיה, והעם אחריהם
ישובו ויבנה שנית; אך העם פי יחרב, מי יקום
ומאין יבוא עזרו?

מה ערכה ומה פרייה של תנועת שחרור שאין
עימה שורשיות ויש עימה שיכחה, אשר תחת
לטפח ולהעמיק בקרב נושאה את הרגשת
המקור ואת ידיעת המקורות, היא מטשטשת את
זכרון נקודת המוצא ומקצצת בנימין, אשר דרכן
יונקת התנועה את לשדה?

כלום היינו עוד מסוגלים כיום הזה לתנועת-
תקומה לולא היה עם ישראל שומר בליבו
בקשיות עורף קדושה את זכר החורבן? לולא
היה מייחד בזיכרונו ובהרגשתו ובהליכות – חיו
את יום החורבן מכל הימים? זהו כוחו של הסמל
החיוני המגובש והמפרה בקורות עם.

אלמלא ידע ישראל להתאבל במשך דורות על
חורבנו ביום הזכרון, בכל חריפות ההרגשה של
מי שמתו מוטל לפניו, של מי שאך זה עתה אבדו
לו חירותו ומולדתו, לא היו קמים לוננו לא הס ולא
פינסקר, לא הרצל ולא נורדוי, לא סירקין ולא
בורוכוב, לא א.ד. גורדון ולא י"ח ברנר. ויהודה
הלוי לא היה יכול ליצור את "ציון הלא תשאלו"
וביאליק לא היה יכול לכתוב את "מגילת האש".

אחד העם

ברל כצנלסון מוך חורבן ותלישות

מתוך קטסטרופה היסטורית שהחריב טיטוס מלך רומי את ירושלים וגולה ישראל מארצו נולדתי אני באחת מערי
הגולה. אבל בכל עת תמיד דומה הייתי עלי כמי שנולד בירושלים. בחלום בחזון לילה ראיתי את עצמי עומד עם
אחי הלויים בבית המקדש כשאני שר עמהם שירי דוד מלך ישראל. נעימות שכאלה לא שמעה כל אוזן מיום
שחרבה עירנו והלך עמה בגולה. חושד אני את המלאכים הממונים על היכל השירה שמירתם שאשיר בהקיץ
מה ששרתי בחלום, השכיחוני ביום מה ששרתי בלילה, שאם היו אחי בני עמי שומעים לא היו יכולים לעמוד
בצערם מחמת אותה הטובה שאבדה להם. כדי לפייס אותי על שנטלו ממני לשיר בפה נתנו לי לעשות שירים
בכתב.

ש"י עגנון מתוך הנאום בטקס קבלת פרס הנובל

שירה עברית על ירושלים : חורבן ותיקון

כי מציון תצא האהבה
יפה, זכורה, נעימה
כמו שחיכינו לה אלפיים שנה
בארץ רחוקה

כי מציון תצא ההבנה
שלמה, זכורה, נעימה
כמו ששמענו אותה בפעם הראשונה
בארץ רחוקה

מספרת על השקט, על האדם
לוקחת אל כל המקומות הטובים שבעולם
לוקחת אותי, אותך, ובכלל

כי מאדם יוצא דבר אלוהים
מוכר, שלם, מבפנים
כמו ששמענו אותו בפעם הראשונה
בארץ רחוקה

כי מציון נצא אל העולם
יפים, מחוזקים, ביחד
כמו שעמדנו שם בפעם הראשונה
בארץ רחוקה

ונדע אז כולנו את הדרך חזרה
נשמח ונבין שכל זה קרה
ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי
כי מציון תצא האהבה
יפה, זכורה, נעימה
כמו שחיכינו לה אלפיים שנה
בארץ רחוקה ...

כי מציון תצא תורה
ודבר ה' מירושלים
הללויה

מילים ולחן יהונתן רזאל

הרואה ירושלים בחרבנה
יקרע קרע בביגדו
ואז יתפר הקרע
שלא יהיו בגדיו עשויים קרעים קרעים.

וימהר יוצא ויחפש אחר חיים בעיר
בכל סמטה
בכל לשון
שלא נהיה בוכים שוא
מרבנים קינות על אסון בת-ציון
וירושלים כבר בנויה בנין-עולם
וכל-שעריה שוב אינם שוממין.

אני יצאתי ומצאתי חתול עובר בתחנת בקרת של המשטרה
ומתלבט מול הפתל בין עזרת נשים וגברים
וראיתי אנשים רבים חיים חיים כל אחד בשפות רבות
נשים ואנשים חיים בשפת אביהם ושפת אמם בשפת המקום
ושפת הדרך בשפת החיכים שלהם ושפת היאושים
הגדולים.

יקרעתי קרע גדול
על מחשבות הרעש והשבר של לבי
הרודפות אותי במקומותי כלם.

ולא אחיתי הקרע
שיהיו מזחים כלם שפקד אותי האסון, ויקראו:
הרואה אדם בחרבנו
יקרע קרע בביגדו
וימנע מכתובת שירים
שלא תהא נפשו עשויה קרעים קרעים.

ואם עוד היתה שורה רוח הנבואה בעיר הזאת
הייתי עולה על אחד ההרים
ומתנבא שסופי להקים מחתרת נגד הצער
סופי לשלח גדודים של מחשבי קצם של הקצין
סופי לחיות בעיר הזאת

אלמוג בהר

